

Biskop Atle Sommerfeldt:
Visitaspredken Idd kirke 23.11.2014
«Vi står til ansvar for våre liv!»

Mat 25, 31-46

Min Gud – har du forlatt oss?

Døpefonten i dette rommet har tatt i mot barn til dåp siden 1200-tallet – i 800 år. Tenk om den kunne snakke og fortelle historiene til alle de menneskene som har begynt sin vandring mot det evige liv ved denne fonten og i dette rommet! Det ville være fortellinger om store gleder, men også om store sorger og kriser. I dette lokalsamfunnet har mennesker neppe tørstet, for det har alltid vært mye vann her. Men de har vært sultne, de har flyktet fra krigshandlinger, opplevd sykdom og brå død, de har vært trellet under stormenn, knapt hatt råd til mer enn ett skift med klær og de har blitt fengslet for de rene bagateller og armodstyverier.

Helt fram til begynnelsen av 1800-tallet døde opp mot hvert fjerde barn i Norge før de fylte ett år - dobbelt så mange som i dagens Afghanistan og Tanzania. Det tok derfor ofte ikke lang tid fra dåp til begravelse i dette kirkerommet. Det må ha vært mange rop til Gud beslektet med ropene gjengitt i Salmenes bok i Det gamle testamentet: «Min Gud min Gud, hvorfor har du forlatt meg? Hvorfor er du så langt borte når jeg trenger hjelp og skriker ut min nød?»

Vi vet fra våre egne liv at menneskers erfaring av lidelse, sorg og nød ikke hører historien til. Og vi vet bedre enn noen annen generasjon at i den felles menneskehet er det mange millioner av oss som ikke vet noe annet enn å gå sulten til sengs, som dør av sykdommer som med letthet kan forhindres, fengsles av korruperte domstoler og despotiske diktatorer, mange millioner som flykter fra undertrykkelse og krig og enda flere millioner som flykter fra klimaforandringer og fra erkjennelsen av at levekår for en selv og barna ikke kan bedres i det lokalsamfunnet en lever i.

Ropene om en Gud som er tilstede og involverer seg i våre og andres liv til frelse og helse, er mange og fylt av desperasjon og nød.

Fortellingen

Fortellingen vi hørte om dommen hjelper oss til å forstå Gud bedre – og å se oss selv på en mer sannferdig måte.

Jesus er fullt klar over hva som venter ham når han forteller disiplene om dommen. Fortellingen er en del av hans siste store tale til disiplene og følges umiddelbart av begivenhetene i Jerusalem der Jesus blir arrestert, torturert og korsfestet. Jesus visste også at selv om kampen på korset ville bli hard, ville han på samme måte som Jona i hvalfiskens buk komme seirende ut av konflikten med destruksjon og død og oppstå fra de døde. Tidligere i talen forberedte han disiplene på at hverdagslivet til disiplene og folk etter Jesu oppstandelse ville inneholde nød og sult og undertrykkelse – slik det hadde gjort frem til da. Han ville love dem som den oppstandne å være sammen med dem alle dager inntil verdens ende. Men han

visste at de mange ganger ville rope til Gud i sin nød – slik han selv skulle komme til å gjøre i sin egen døds kamp.

Jesus identifiserer seg med våre lidelser

Det første Jesus gjør i fortellingen om dommen er at han forsikrer disiplene at han etter oppstandelsen vil identifisere seg helt og fullt med oss i vår nød. Jesus forsikrer oss om at han aldri går fra oss, men vil ledsage oss i og gjennom alt vi måtte erfare av lidelse og nød.

Gud har ikke forlatt oss. Gud deler vår lidelse med oss og gjør den til sin egen. Gud er ikke utenfor lidelsen, men i den og erfarer den selv. Slik lærer fortellingen oss noe helt nytt om Gud. Han finnes ikke først og fremst i herskerens skikkelse, men i de saktmodige, fattige og oversettes øyne.

Handling for andre er kirkens andre alter

Det andre Jesus gjør er å tvinge oss til å forstå livet innenfor det oppdraget Gud har gitt oss i verden på en ny måte. Jesus gjør oss oppmerksom på at det meste av den lidelsen vi ser rundt oss skyldes at mennesker har sviktet andre mennesker. Jesus holder oss ansvarlig for andres lidelse fordi han vet at vi er skapt med kapasitet til å gjøre noe med det. Vi kan forandre verden og er ansvarlig til livets skaper for hvordan vi skjøtter det.

Det er vi, og ikke Gud, som velger en livsstil som krever utslipp av klimagasser som fører til andres nød. Det er vi som velger egen velferd fremfor flyktninger fra krigsområder. Det er vi som velger å sette opp idealer for mennesker som krever så mye at alt for mange blir ekskludert og marginalisert. Det er våre valg, det er vi som er ansvarlig og vi kan ikke trekke Gud til ansvar for det vi har gjort eller ikke gjort.

Fortellingen viser oss at vi ikke holdes ansvarlig for hvordan vi forholder oss til Gud i himmelen, men til Jesus som går her på jorden og hele tiden kommer til oss i skikkelsen av andre mennesker i nød. Det er hos dem vi hele tiden ser og hører og treffer den korsfestede og oppstandne i vår hverdag. Den store kirkefaderen Johannes Chrysostomos, som levde fra 349 til 407, og som utarbeidet den liturgien som de ortodokse kirkene fortsatt feirer hver eneste søndag, sier at når vi støtter og ledsager mennesker i nød, ofrer vi på Den treenige Guds alter fordi den korsfestede og oppstandnes kropp i verden er mennesket i nød. Den kristne altertjeneste er å tjene Gud ved å tjene mennesker.

Det er denne forståelsen av Guds nærvær i verden som ligger i bunnen for den russisk-ortodokse forfatteren Leo Tolstojs kjente fortelling om skomakeren som ber om å få møte den oppstandne. Skomakeren venter på den ekstraordinære hendelse som gjennom mirakler og under viser at Gud gjester ham og lytter til ham. Men hver dag i tre dager skjer det ikke annet enn at et menneske i nød kommer til verkstedet hans. Skomakeren gir dem assistanse selv om det gjorde hans daglige inntekt enda dårligere enn den var. Men noen oppstanden Kristus har han ikke møtt, mener den skuffede skomakeren. Inntil stemmen sier til ham: Det var meg, den korsfestede og oppstandne, du møtte i de tre besøkene som trengte din assistanse og ledsagelse og som du tjente ved din godhet.

Martin Luther sier at skomakerens dåpsliv leves ved å være en god skomaker. Tolsjoi minner oss om at en god skomaker lager gode sko, men ledsager også andre med barmhjertighet og kamp for rettferdighet og fred.

Mitt ansvar leder meg til kirkens første alter

Vår utfordring er ikke at den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus er vanskelig å se og erfare. Vår utfordring er at vi ser ham hele tiden og ikke makter å tjene ham. Til det er vi for innkrøket i vårt eget og vår egen selvhevdelse og gode intensjoner. Kirkens andre alter utenfor kirkerommet står der og avslører min og vår utilstrekkelighet i møter med andre mennesker, både nært og fjernt. Fortellingen viser at mine ofringer til andre mennesker aldri kan oppfylle de forventningene vår skaper og livets giver med rette stiller til oss gjennom andre mennesker.

Så viser det andre alteret meg og oss at vi trenger et annet alter, det alteret der Gud kommer til meg og ofrer seg for at vi skal få leve.

Kristen tro er ikke først og fremst en overbevisning og et livssyn, men tillit. Ofte er den ikke større enn et sennepskorn og i perioder tilslørt av klagerop når lidelsen treffer. Det er tillit til at Gud kommer til meg, tar i mot meg og setter meg inn i en relasjon til ham som bærer meg gjennom min lidelse og andres nød. Det er dette Gud gjør når barnet blir tatt i mot i dåpen, og når vi blir invitert til så ofte som mulig å hente livskraft, livsmot og frimodighet ved å motta Guds nåde i den korsfestede og oppstandnes legeme og blod i Guds festmåltid. Da gir Gud oss en smak av himmel på jord. Ikke fordi vi har fortjent det. Men fordi Guds kjærlighet overgår all forstand. Da kan vi som oppreiste mennesker gå ut og tjene Gud ved å tjene menneskene. Måtte Gud gi oss visdom og utholdenhet og tro til å se den korsfestede og oppstandne i menneskene vi møter og tjener.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.